

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

УДК 81'253:[379.823+654.197](477)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/57-2-19>**Марта ЗАБОЛОТНА,***orcid.org/0000-0002-2958-6581*

асистент кафедри теорії і практики перекладу

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
(Тернопіль, Україна) martazabolotna@gmail.com**СТРАТЕГІЇ СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДУ РОЗВАЖАЛЬНОГО ТЕЛЕПРОЄКТУ**

У статті піднімаються питання дефініції поняття «стратегії синхронного перекладу» та аналізуються основні підходи до визначення особливостей їх використання. Окремо розмежовуються поняття «стратегія», «прийом» та «тактика» перекладу. Розважальний сегмент зайняв домінуючу нішу сучасного телебачення, що забезпечило прямий потік залучення іноземних практик та досвіду у сфері теледискурсу. У просторі українських телепроектів з'явилися приклади не тільки існування усного англійського мовлення, але й його синхронного перекладу. Це дозволило дослідити процеси відтворення усного англійського мовлення засобами української мови крізь призму стратегічного обрамлення. У статті розглянуто особливості використання стратегії компресії (стиснення тексту оригіналу та його лаконічне оформлення), столлінгу (зменшення кількості пауз та незручних моментів під час перекладу), лінійності (логічний виклад перекладу) та очікування (отримання контексту, який для певної ситуації вважатимемо додатковим). Дослідження умов застосування цих стратегій дозволило сформулювати загальні риси ідіостилу перекладача та проаналізувати їх взаємодію зважаючи на прагнення наблизитися до найбільш вдалого варіанту перекладу. Стратегії синхронного перекладу передбачають вирішення спонтанних проблем та короткочасних задач з огляду на довгострокову перспективу, тому наведені у статті приклади ведуть до загальних висновків через детальний огляд прийомів перекладу на різних рівнях: морфологічному, лексичному, синтаксичному та стилістичному. Основною складовою компетенції професіонала є вміння застосовувати стратегії перекладу на практиці з комплексним розумінням факторів впливу на вибір стратегії. Особливості синхронного перекладу як виду перекладацької діяльності визначають більшу частину чинників, що формують вектор руху перекладача. Серед таких факторів виділяють як лінгвістичні, так і екстралінгвістичні.

Ключові слова: стратегія очікування, стратегія лінійності, компресія, синхронний переклад, стратегія столлінгу.

Marta ZABOLOTNA,*orcid.org/0000-0002-2958-6581*

Assistant at the Department of Theory and Practice of Translation

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

(Ternopil, Ukraine) martazabolotna@gmail.com**SIMULTANEOUS TRANSLATION STRATEGIES OF AN ENTERTAINING TV SHOW**

The article raises the question of the definition of the concept of «simultaneous translation strategies» and analyzes the main approaches to determining the specifics of their use. The concepts of «strategy», «method» and «tactics» of translation are separately distinguished. The entertainment segment occupies a dominant part of modern television, which ensured a direct flow of foreign practices and experience in the field of television discourse. The examples of spoken English already exist in Ukrainian television programs as well as their simultaneous interpretation. It is possible to investigate the processes of reproduction of spoken English using the Ukrainian language through the prism of strategic framing. The article examines the features of the strategy of compression (compression of the original text), stalling (reducing the number of pauses and awkward moments during translation), linearity (logical translation), and waiting (waiting for a context that we consider additional for a certain situation). The study of the conditions of application of these strategies made it possible to formulate the general features of the translator's idiosyncrasy and analyze the interaction of these strategies, taking into account the desire to get closer to the most successful version of the translation. Simultaneous translation strategies involve solving spontaneous problems and short-term problems with a long-term perspective, so the examples given in the article lead to general conclusions through a detailed review of translation techniques at different levels: morphological, lexical, syntactic and stylistic. The main component of a professional's competence is the ability to apply translation strategies in practice with a comprehensive understanding of factors influencing the choice of strategy. Peculiarities of simultaneous translation as a type of translation activity determine most of the factors that shape the vector of the translator's movement. Among such factors, both linguistic and extralinguistic factors are distinguished.

Key words: waiting strategy, linearity strategy, compression, simultaneous translation, stalling strategy.

Постановка проблеми. Інтеграційні процеси залучення досвіду інших країн зараз особливо актуальні, тому імплементація практик та напрацювань спостерігається у різних сферах – телебачення не є винятком. Важливим аспектом є питання перекладу усного мовлення телебачення та статистична репрезентація прикладів його здійснення. Матеріальна база англійсько-українського синхронного перекладу за останні роки поповнилась, втім, наявність матеріалу для аналізу не має логічного продовження у його дослідженні. Українська база перекладознавчої літератури не налічує робіт, які б з'ясували саме питання характеристик стратегій синхронного перекладу розважального телепроєкту з урахуванням лінгвістичних та екстралінгвістичних аспектів. Це окремий, досить динамічний дискурс, що в першу чергу вимагає кількісної оцінки задля розмежування прикладів у відповідності до класифікацій стратегій перекладу, що, окрім іншого, дозволить вдосконалити розуміння поняття «стратегія перекладу».

Аналіз досліджень. Основоположними роботами теми є перекладознавчі розвідки Дж. Робінсона, що стосувалися теоретичного підґрунтя усного перекладу та його виокремлення в окремий вид перекладу. Особливо важливим є вектор оцінки та класифікації безпосередньо стратегій синхронного перекладу та їх змін в історичному розрізі, що досліджували А. Ріккарді та О. А. Михайленко. Роботи І. В. Гуріна висвітлюють особливості окремих стратегій (компресії). Питання використання стратегій синхронного перекладу телепроєкту все ще залишається малодослідженим явищем.

Мета статті – виявити зміст поняття «стратегія синхронного перекладу» та дослідити приклади їх використання у перекладі розважального телепроєкту через висвітлення можливих причин та умов вибору конкретної стратегії чи їх комбінування.

Виклад основного матеріалу. У перекладознавстві не існує уніфікованого визначення поняття «стратегія перекладу» з огляду на довільну інтерпретацію меж його функціонування. Узагальнену дефініцію пропонує Г. П. Крінгс та називає «стратегією» потенційно сплановану діяльність перекладача у процесі інтерпретації інформації та створення перекладу (Kring, 1986: 18). Р. Яаскелайнен описує стратегію як «низку компетенцій, процесів або дій отримання, зберігання та використання інформації» (Jaaskelainen, 1999: 71).

Втім, така ж термінологічна еkleктичність простежується і під час дослідження значення поняття «тактика перекладу» та «перекладаць-

кий прийом». Відповідно, виникають труднощі у виділенні чіткої концепції розрізнення, яка встановлює системні зв'язки між ними. Тому, виникає методологічна необхідність уточнити та розмежувати дані поняття.

Стратегія перекладу виступає гіпо-гіперонімічним поняттям, яке визначає не конкретні операції чи трансформації, а задає певний вектор дій та рішень у процесі перекладу комунікативної ситуації. Стратегія перекладу напряму зв'язана із плануванням перекладу, що включає і процес підготовки, аналізу та пошуку інформації (Gile, 1992: 186). Д. Джіле використовує термін «тактика вирішення задач» (англ. Coping tactics) для позначення усвідомлених рішень, реалізованих перекладачем, щоб запобігти перевантаженню потужності обробки інформації та недостатності бази знань (Gile, 1992: 187). «Прийомом перекладу», називаємо операцією перекладу, яка має на меті вирішити проблему перекладу і передбачає одноманітність дій перекладача. В. В. Балабін називає «тактикою перекладу» вибір мовних одиниць та форм, заданих стратегією смислових (денотативних, сигніфікативних, конотативних) і формальних характеристик майбутнього фрагменту цільового тексту (Балабін: 2002).

Невизначеність меж дефініції не є перешкодою для створення основи для класифікації стратегій перекладу.

А. Ріккарді визначив взаємодію двох основних категорій стратегій синхронного перекладу: стратегії, які за основу беруть знання, та стратегії, які в основі мають здобуті навички (Riccardi, 1998: 172).

Стратегії, засновані на навичках, можна визначити як усі, що ними керують збережені шаблони автоматичної реакції, а застосовують їх, коли відбувається розпізнавання добре відомих стимулів у комунікації. Вони були узагальнені та автоматизовані перекладачами (Riccardi, 1999: 172). Переклад здебільшого стає спонтанним і плавним. Тому вони можуть застосовуватись на всіх рівнях – прагматичному, семантичному, текстовому чи морфологічному. Крім того, такі стратегії тісно залежать від організації знань перекладача та його досвіду як синхроніста (Riccardi, 2005: 753).

Стратегії, засновані на знаннях – це вже інша група стратегій, що застосовуються під час синхронного перекладу, як зазначає А. Ріккарді. Вони відрізняються від першої групи стратегій, оскільки їх застосування є результатом свідомих аналітичних процесів (Riccardi, 1996: 214). Вони стають у нагоді перекладачу, коли план дій слід будувати миттєво, оскільки автоматична відповідь

не знайдена, або тому, що щось спричинило переваження пам'яті (Riccardi, 1998: 754).

Т. В. Пастрик виділяє три групи перекладацьких стратегій:

1) конотативні стратегії, які сутнісно спрямовані на адресата взаємодії з урахуванням змісту та функцій спілкування. Такі стратегії спрямовані на визначення смислового наповнення вихідного тексту та рівень здійснення впливу на читачів перекладу, задуманого автором оригіналу;

2) особистісні перекладацькі стратегії – закономірності когнітивної обробки інформації (сприймання, інтерпретація та породження). Їх визначають риси характеру перекладача (Пастрик, 2006: 143);

3) когнітивно-лінгвістичні стратегії, котрі ґрунтуються на лінгвістичних та текстових знаннях перекладача (Михайленко, 2014: 150).

Під час дослідження синхронного усного англійсько-українського перекладу розважального телепроєкту було з'ясовано, що серед усіх стратегій вирізняються ті, що мають на меті адаптувати спонтанне вихідне мовлення до цільових умов з урахуванням лінгвістичних та екстралінгвістичних факторів. Слід зазначити, що матеріалом дослідження є усне англійське мовлення судді 10 випусків популярного українського телепроєкту «Танці з зірками. 6 сезон» Франциско Гомеса. Відомого британського шоумена та хореографа синхронно перекладає українознавець Сергій Саржевський. У статті розглянемо 4 основні стратегії (лінійну, столлінгу, очікування та компресії), що забезпечують плавність викладу думок та нівелюють такі проблеми синхронного перекладу, як порушену логічність повідомлення, паузи, повтори, невідповідність часових меж довжині озвученого фрагменту, позамовні фактори перешкоджання процесу мовлення та перекладу і т. д., а також розглянемо, які функції ці стратегії виконують.

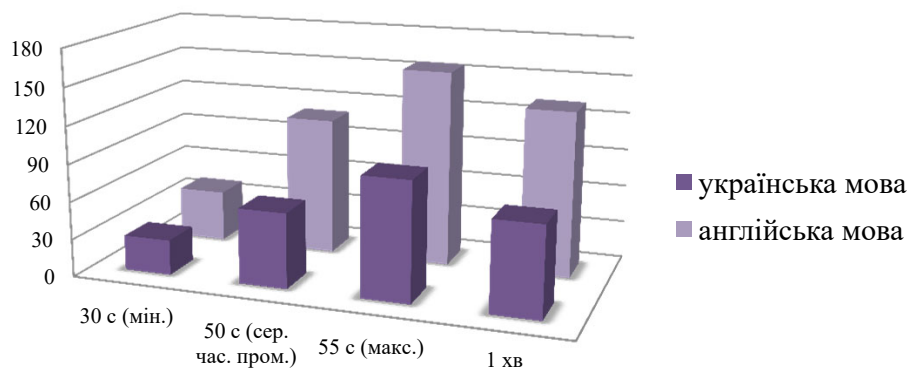
Комплексною та найважливішою перешкодою у процесі синхронного перекладу є особливість мовлення судді телепроєкту, яка визначається його особистісними якостями, манерою спілкування та звичними інтонаційними відтінками. Сюди відносимо і частоту повторення певних лексичних одиниць, вподобання синтаксичного характеру та поєднання вербального із невербальним. Зважаємо і на формат телепроєкту, адже присутність глядачів, живе мовлення та розважальний підтекст випусків телепроєкту також впливають на вибір конкретних стратегій перекладу.

Дослідження показало, що у більшості випадків за однаковий проміжок часу англійською

звучить більше слів. Наприклад, у середньому коментар судді триває менше хвилини (п'ятдесят секунд). Переклад починається та завершується на секунду пізніше, що означає, що синхроніст працює у тому ж часовому проміжку. За цей час Франциско вимовляє англійською у середньому сто десять слів, в той час як у перекладі звучать у середньому шістьдесят слів за п'ятдесят секунд. Такі математичні підрахунки дозволяють зробити висновок, що перекладач насправді скорочує текст цільовою мовою удвічі. Підтвердженням факту уповільнення мовлення перекладача є математичний підрахунок темпу мовлення мовця та синхроніста: найбільша кількість слів за один коментар судді – сто п'ятдесят шість за п'ятдесят п'ять секунд; найменша – сорок одне слово за тридцять секунд. Тобто, середня швидкість мовлення судді становить сто тридцять два слова в хвилину. Відповідно, найдовший коментар перекладача – дев'яносто п'ять слів за п'ятдесят п'ять секунд; найкоротший – двадцять вісім слів за тридцять секунд. У середньому темп мовлення перекладача становить сімдесят два слова за хвилину (результати математичного підрахунку відображено у діаграмі 1). Такий показник удвічі менший за ту ж швидкість англійського мовлення. Крім того, якщо на один коментар судді зазвичай припадає від однієї довгої (дві секунди) до трьох довгих пауз, то в українському варіанті пауз майже не було виявлено. Такі підрахунки підтверджують часте використання перекладачем стратегій столлінгу та лінійності.

Стратегія лінійності за пріоритет має синхронізацію мовлення мовця та перекладача, що, відповідно, передбачає одночасний початок та кінець висловлювання. Сергій Саржевський неодноразово демонстрував цю стратегію під час роботи на телепроєкті, а зокрема, однакова довжина повідомлення зберігається у таких прикладах: «*You enjoy the process, I enjoy watching*». – «*Ви втішались, а я – насолоджувався*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір сьомого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2LD3dubYcrg>). Тут синхроніст знову проявляє індивідуальність процесу перекладу та залучає синоніми для урізноманітнення повідомлення, а також робить це з урахуванням довжини повідомлення оригіналу.

«*But Viktoria, honestly, you are doing so good at the competition*». – «*Вікторіє, чесно кажучи, ви дуже добре впоралися з цим конкурсом*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір сьомого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2LD3dubYcrg>). Збережені всі елементи, а крім того, переклад збігається із оригіналом в часовому еквіваленті.

Діаграма 1. Співвідношення темпу мовлення до кількості слів у двох мовах

Стратегія лінійності використовується також у тих випадках, коли усне мовлення в оригіналі не має логічної структури, пропущені сполучники чи інші слова, які б зв'язували між собою повідомлення. У таких випадках синхроніст вдається до стратегії лінійності для того, щоб речення звучало природно та логічно: «*Welcome Ukraine, one more week*». – «*Вітаю Україно ще з одним чудовим тижнем*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір восьмого. URL: https://www.youtube.com/watch?v=E_ATU1p-ZwA).

Повторення однакових фраз або ж використання вигуків, вставних слів, тавтології та фраз для заповнення паузи під час безпосереднього формулювання думки мовцем є помітною особливістю усного англійського мовлення. У таких реченнях окремі елементи не несуть смислового навантаження. Суддя починає думку, але обриває речення, адже змінює вектор розмови. Хоча перекладач починає відтворювати повідомлення майже одразу та не робить пауз у таких реченнях, він намагається зберегти логічність викладу думок без зайвих частин, які не є завершеними в оригіналі та залишає лише цілісні варіанти речень: «*I was, it was so, you know... I think my colleges will comment in the technical root, but an entertainment factor – excellent*». – «*Ви знаєте, я думаю, мої колеги вас технічно трошечки критикують, але то нічогосінько, ви розважили всіх, позабавили*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір восьмого тижня. URL: https://www.youtube.com/watch?v=E_ATU1p-ZwA).

Подібний приклад простежуємо у реченні: «*You know what? I liked it. I... But I didn't love it*». – «*Знаєте що, а мені сподобалося. Але ж не до кінця*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір дев'ятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dFFtN3AL6mk>). Перекладач не вдався до буквального перекладу та пошуку еквівалентів до слів «*like*» та «*love*» в українській мові. У цьому

прикладі градацію оцінки судді передано через прислівник.

Хоча стратегія лінійності має на меті спрощення складних речень для кращого розуміння змісту повідомлення, під час англійсько-українського перекладу телепроєкту прослідковуємо протилежне – синхроніст використовує трансформацію об'єднання. Цікаво, що така дія, хоч і ускладнює саму конструкцію речення, але робить його природним та зрозумілим для носіїв української мови: «*I mean it's so good to see. Just make sure you don't get stuck in your postures*». – «*Це так приємно бачити, але треба ще, щоб ви не застрягли у ваших позах*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір дев'ятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dFFtN3AL6mk>).

Під час дослідження вдалось з'ясувати, що трансформація об'єднання застосовується і для більш ніж двох простіших речень: «*I want you to work on finishing your lines, especially legs. Finish your lines; everything goes to the arch, to the fingers, everything. So you can finish your sentences. But my God, you were so so much better*». – «*Я хочу, щоб ви завершували лінії, особливо ніг, щоб усе було до кінця, до кінчиків пальців, щоби ви могли завершувати своє речення, але ви так вирости, піднесли над собою*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір дев'ятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dFFtN3AL6mk>).

Стратегія лінійності знаходить своє застосування також у тих випадках, коли суддя використовує елементи, сприйняття яких може викликати труднощі в аудиторії, наприклад: «*It was VMA or MTV awards – it was just beautiful*». – «*Я думав треба віддати їм нагороди МТВ, віддати усі нагороди*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір восьмого тижня. URL: https://www.youtube.com/watch?v=E_ATU1p-ZwA). У цьому реченні використано два елементи на позначення музичних премій, котрі оприлюднюють рейтинги

композицій. MTV – відомий концепт для українських глядачів, в той час як VMA – менш поширений. З метою спрощення смислового навантаження перекладач генералізує речення.

Задля досягнення логічності викладу думок перекладач також змінює деякі граматичні конструкції, як наприклад трансформує речення із двоскладною граматичною основою у безособове речення: «*I don't quite understand why aren't you getting the votes*». – «Я не розумію, чого це за вас недоголосували» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір десятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=LrwJ7NSIWY4>).

Зазначена раніше особливість усного мовлення, що полягає у частих паузах під час формування думки, нашоухе перекладача на рішення використовувати стратегію столлінгу під час перекладу. Стратегія столлінгу, як і стратегія лінійності, дозволяє досягти максимальної милозвучності тексту перекладу із логічними зв'язками між його частинами. Назва стратегії столлінгу прямо визначає її суть: зменшення кількості пауз та незручних моментів під час перекладу. Вона має на меті створення ефекту рівномірного та спокійного мовлення як результат отримання додаткового часу через використання перекладачем слів, словосполучень та речень, які не несуть надмірного смислового навантаження і можуть бути відсутні у тексті оригіналу. Такі елементи перекладу дозволяють водночас уникати пауз та дають можливість перекладачу переконатися у правильності розуміння оригіналу (Donato, 2003: 132). Відмінністю двох стратегій є те, що стратегія столлінгу не передбачає значних трансформацій тексту оригіналу. Зміни в реченнях допускаються на рівні вигуків та вставних конструкцій для заповнення пауз.

Активне повторення однієї фрази і затримка повідомлення стали причинами пошуку способу побудувати модель перекладу без пауз: «...*we have to do with them, we have to*» – «Ану, ану» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір дев'ятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dFFtN3AL6mk>). Тут перекладач зіткнувся із проблемою не лише тавтології, націленого підкреслення конкретного речення як заклик судді долучитись до танцю конкурсантів, але й з фоновим шумом, який викликали оплески та гучна реакція аудиторії. Через таку перешкоду переклад фактично не був чутний, тому синхроніст не шукав шляхів побудувати повноцінне речення, а обрав шлях наслідування оригіналу, що, все ж, розцінюємо як спробу заповнити вербально відсутність тексту під час пауз.

Паузи у мовленні можуть виникнути не лише через вимушену зупинку, яку спричинили додаткові позамовні фактори, як от шум, втручання глядачів та ведучих, але й через особисте бажання мовця підсилити своє повідомлення невербальними засобами. Франциско Гомез часто використовує міміку та жести як способи пояснити власну позицію та дати оцінку танцівникам. За таких умов перекладач використовує стратегію столлінгу для того, щоб не переривати мовлення українською та дати опис ситуації: «*I was, I was a little worried, because it's hip hop, well okay... but you guys did so good*». – «Я трошки переймався, я думав хіп-хоп, буде важко, буде скрутно, але ви все здолали» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір дев'ятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dFFtN3AL6mk>).

Особливістю перекладу телепроєкту є часта зміна темпу мовлення суддею, що змушує синхроніста адаптуватись та знижувати, уповільнювати темп власного мовлення з метою забезпечення плавного відтворення повідомлення українською. Коли відбуваються стрибки швидкості говоріння в оригіналі, перехід між реченнями не заповнюється лексично, тому у перекладі це досягається якраз завдяки уповільненню. Таке явище простежується часто: «*Patience and growth. All done*». – «Хай буде спокій, зростання» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір восьмого тижня. URL: https://www.youtube.com/watch?v=E_ATU1p-ZwA).

Серед проаналізованого матеріалу прослідковуються приклади використання стратегії очікування. Слід зазначити, що причинами вибору саме цієї стратегії є декілька факторів. Серед них – навмисні паузи мовця задля того, щоб акцентувати увагу на міміці та жестах (здебільшого – виразі обличчя). Наприклад, суддя щиро оминає необхідність словесно критикувати конкурсантів та мімікою дає їм зрозуміти, що їхнє виконання заслуговує низьких оцінок: «*I've always liked you, but I felt like the past 2 weeks you, your...the thing I liked, that fire, that unpredictable nature of yours... you... you're losing that*», що було перекладено як: «Я завжди вас любив, останні два тижні однак... (пауза) той вогонь, ота непередбачуваність, ота натура десь ховалась від нас» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір н'ятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VIPB8539fZ8>). У моменти паузи суддя виражав своє незадоволення через невербальні засоби, які супроводжувались неочікуваними паузами у реченні. Така ситуація висловлення думки нашоухнула перекладача на вибір стратегії очікування, адже контекст не дозволяв наперед визначити настрої судді.

Крім того, суддя зупиняється у тих моментах, коли намагається підібрати слова для кращого формулювання повідомлення. Відповідно, перекладач також бере паузу, щоб отримати наступні елементи речення: «*What? Okay... technical things aside, one second*». – «*Ну...(пауза) облишмо ту техніку*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір десятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=LrwJ7NSIWY4>). У цьому прикладі зрозуміло, що короткі вигуки на початку повідомлення ніяк не можуть стати елементом передбачення наступного речення. Ця пауза затримується, тому переклад коротший. Загалом, паузи перекладача ніколи не перевищують проміжок часу у три секунди.

Ще однією причиною використання стратегії очікування слугує ситуація, коли аудиторія втручається в процес мовлення судді та перериває його повідомлення таким чином, що втрачається логічний зв'язок між словами і складно віднайти точні слова для продовження речення. Відповідно, перекладач робить паузу для того, щоб знову впіймати зміст висловлювання, яке після зупинки і зовсім може змінити вектор спрямування. Наприклад, Франциско Гомез почав свій коментар із фрази «*love, love, love*», на яку аудиторія відреагувала активними оплесками. Втім, суддя вже почав наступне речення, прозвучало: «*...we are so happy, me and Kateryna...*». Шум глядачів викликав зупинку, яку перекладач ніяк не заповнював через високий рівень шуму. Йому необхідно було також зачекати, щоб з'ясувати, чи продовжить суддя свою думку, чи змінить повідомлення. Продовженням було: «*...we're like, we have to do with them, we have to, we have to do with them!*». Перекладач скоротив цільове повідомлення до: «*Ми з Катрусєю почали витанцювувати*», для того, щоб завершити репліку одночасно із суддею. (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір дев'ятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dFFtN3AL6mk>).

Поруч із стратегією очікування зазвичай використовується стратегія компресії. Таке явище пояснюється тим, що примусова пауза в декілька секунд суттєво зменшує часові межі перекладу наступного повідомлення, що, відповідно, змушує синхроніста зважати на довжину речень. Наприклад: «*It's about Viktoria, it's about Viktoria*». – «*Я думав, треба на Вікторію дивитись*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір сьомого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2LD3dubYcrg>). Відповідно до визначних досліджень у сфері методології, теорії та практики перекладу, стратегія компресії є однією із найважливіших у переліку

навичок синхроністів. Зазвичай, довжина усного повідомлення більша, ніж у письмовому вигляді, втім, переклад передбачає зменшення кількості слів. Це може відбуватись і на підсвідомому рівні, коли неможливо перекласти усю повноту повідомлення через складні умови виконання завдання. Наприклад, через швидкий темп мовлення. Також викликом стане особистий темп опрацювання когнітивних завдань кожного синхроніста. (Manshuk, Zhuldyz, 2017: 198-199).

Швидкість мовлення оригіналу підкріплюється вживанням повторів, схожих конструкцій та словосполучень: «*Daniel, Daniel... What can you not do? You two, you two Daniel and Yulia, you are such a power house. It doesn't matter what style it is, it is performed brilliantly*». – «*Даніелю, що тобі сказати, чого ти не можеш. Ви така пара, Юлію, Даніелю, вам ніщо не зупина, хоч би що було*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір восьмого тижня. URL: https://www.youtube.com/watch?v=E_ATU1pZwA). Логічність повністю зберігається, як і зміст повідомлення без відтворення кожного елемента.

Частою ознакою використання стратегії компресії є трансформації на синтаксичному рівні. У випадках скорочення повідомлення мовою перекладу Сергій Саржевський з'єднує декілька речень в одне: «*Last week was your best performance. And this week you are getting better and better because this fire is spreading through all your performance technique, all throughout the technique of the dance*». – «*Того тижня було найліпше, цього – ще ліпше. Техніка, артистичний образ – все на місці*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір н'ятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VIPB8539fZ8>). У цьому випадку найвищий ступінь порівняння «*the best performance*» замінено на одиничний лексичний еквівалент «найліпше». Такий спосіб у межах стратегії компресії супроводжується уникненням елемента «*performance*» з урахуванням наявності необхідного смислового навантаження у прислівника.

Також компресія використовується при нагромадженні кількох означуваних частин речення: «*And it's amazing, heartwarming intro to the show. Thank you*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір дев'ятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dFFtN3AL6mk>). Якщо узагальнити, усі прикметники несуть позитивні конотації до «початку танцювального вечора». У перекладі вони замінені на прислівник, який описує дієслово, а не іменникову частину оригіналу: «*Дуже добре почали наше шоу*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір дев'ятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dFFtN3AL6mk>).

«*And for you that was too much. Let's get straighter to that, because we are wasting so much time. But you did what you were given and it was a showstopper. You two have an amazing connection*». – «*Багато згаяно часу. Все ж таки ви нас перемогли як глядачів*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір десятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=LrwJ7NSIWY4>). Компресія тут простежується і у синтаксичній трансформації об'єднання кількох речень у два. До цієї особливості додається заміна простого речення на безособове, що передбачає можливість упущення кількох членів речення. Деякі речення не висвітлені у перекладі, але це не зменшує значеннєвого наповнення. Можливим варіантом перекладу речень «*but you did what you were given and it was a showstopper. You two have an amazing connection*» є «*у вас неймовірний зв'язок та виступ*».

Приклади компресії знаходимо і в тих випадках, коли початок звертання Франциско Гомеса розмитий, нечіткий, переривчастий або спонтанний через неочікуване звертання ведучих проєкту до судді: «*Oh, thank you. Well... Hello Ukraine by the way!*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір дев'ятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dFFtN3AL6mk>). У цьому випадку перекладач не лише використав стратегію очікування задля отримання цілісного повідомлення, але й вдався до стратегії компресії для швидкого відтворення оригіналу: «*До речі, вітаю, Україно*» (Танці з зірками, 6 сезон. Прямий ефір дев'ятого тижня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dFFtN3AL6mk>).

Отже, підсумовуючи, зробимо наступні **висновки**:

Понятійний апарат теми стратегій синхронного перекладу досі залишається неоднозначним, проте, виділяють ієрархію термінів за принципом від загального до точного. Такий ланцюг очолює

саме термін «стратегія перекладу», тоді ж як терміни «тактика» та «прийом» мають більш вузьке значення. Крізь призму історичного розвитку дискурсу синхронного перекладу виділяють декілька характеристик поняття «стратегія перекладу», однак, однієї затвердженої дефініції немає. Узагальнено під терміном «стратегія перекладу» розуміємо набір дій перекладача під вектором конкретної інтенції з огляду на фактори, вимоги та умови комунікативної ситуації.

Усне синхронне мовлення розважального телепроєкту в особі судді Франциско Гомеса характеризується переліком особистісних характеристик, що підкріплює та обрамлює центральну ідею відмінності розважального дискурсу від інших сфер дослідження перекладознавчих проблем та викликів.

Практичними виявами стратегічного націлення є використання перекладачем стратегій лінійності, столінгу, очікування та компресії, котрі спільно утворюють групу стратегій вирішення проблем вирівнювання цільового повідомлення. Плавність мовлення, його логічна структура та мелодійність є запорукою вдалого перекладу. Цей аспект неможливо оминати, коли взаємодія відбувається із великою аудиторією людей. Трансляція перекладу вимагає вміння лінійно будувати думку з використанням необхідних трансформацій та підлаштовуватись під темп мовлення автора повідомлення. Ці завдання виконують стратегії лінійності та столінгу. Стратегія очікування представлена у невеликому обсязі, адже контекст повідомлень більшою мірою був зрозумілий без необхідності зупинятись для отримання додаткових елементів.

Перспективами подальших досліджень вважаємо здійснення аналізу тенденцій використання конкретних прийомів перекладу в межах окремих стратегій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балабін В. В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.16. К., 2002. 308 с.
2. Михайленко О. А. Поняття «перекладацькі стратегії» як складова стратегічної компетенції. *Педагогічні науки*. 2014. № 121. С. 148–154.
3. Пастрик Т. В. Концептуальна модель продуктивного білінгвізму перекладача. *Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка*. 2006. Т. 8. Вип. 2. С. 141–148.
4. Donato V. Strategies adopted by student interpreters in SI: a comparison between the English-Italian and German-Italian language-pairs. URL: <https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/2478/1/05.pdf> (дата звернення: 27.10.2022).
5. Gile D. Basic theoretical components in translator and interpreter training. *Teaching Translation and Interpreting*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1992. pp. 185–195.
6. Krings H. P. Translation Problems and Translation Strategies of Advanced German Learners of French. *Interlingual and Intercultural Communication*. Tübingen: Gunter Narr, 1986. pp. 263–275.
7. ManshukZh. Y., Zhuldyz K. A. Methodology of simultaneous translation. *XLinguae*, 2017. Volume 10. Issue 4, pp. 196–208.

8. Riccardi A. Interpretazione Simultanea: Strategie Generali e Specifiche, Interpretazione simultanea e consecutiva – problemi teorici e metodologie didattiche. Milano: Hoepli, 1999. pp. 161–174.
9. Riccardi A. Interpreting Strategies and Creativity, Translators' Strategies and Creativity. Amsterdam/Philadelphia: JohnBenjamins, 1998. pp. 171–179.
10. Riccardi A. Language-Specific Strategies in Simultaneous Interpreting, New Horizons: Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 1996. pp. 213–222.
11. Riccardi A. On the Evolution of Interpreting Strategies in Simultaneous Interpreting, 2005. Nr 50 (2), pp. 753–767.

REFERENCES

1. Balabin, V. V. Suchasnyi amerykanskyi viiskovy sleng yak problema perekladu : avtoref. dys. na zdobuttia kand. filol. nauk [Modern American Military Slang as a Problem of Translation : autoref. thesis Ph.D. philol. of science]. Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv, 2002, 308 p. [in Ukrainian].
2. Mykhailenko O. A. Poniattia «perekladatski stratehii» yak skladova stratehichnoi kompetensii [The concept of translation strategies as a componet of strategic competence]. Pedagogical Sciences. 2014. Nr 121, pp. 148–154 [in Ukrainian].
3. Pastryk T. V. Kontseptualna model produktyvnoho bilinhvismu perekladacha [A conceptual model of the translator's productive bilingualism]. Collection of scientific works of the Kostyuka Institute of Psychology. 2006. T. 8. Issue 2. pp. 141–148 [in Ukrainian].
4. Donato V. Strategies adopted by student interpreters in SI: a comparison between the English-Italian and German-Italian language-pairs. URL: <https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/2478/1/05.pdf> (дата звернення: 27.10.2022).
5. Gile D. Basic theoretical components in translator and interpreter training. Teaching Translation and Interpreting. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1992. pp. 185–195.
6. Krings H. P. Translation Problems and Translation Strategies of Advanced German Learners of French. Interlingual and Intercultural Communication. Tübingen: Gunter Narr, 1986. pp. 263–275.
7. ManshukZh. Y., Zhuldyz K. A. Methodology of simultaneous translation. *XLinguae*, 2017. Volume 10. Issue 4, pp. 196–208.
8. Riccardi A. Interpretazione Simultanea: Strategie Generali e Specifiche, Interpretazione simultanea e consecutiva – problemi teorici e metodologie didattiche. Milano: Hoepli, 1999. pp. 161–174.
9. Riccardi A. Interpreting Strategies and Creativity, Translators' Strategies and Creativity. Amsterdam/Philadelphia: JohnBenjamins, 1998. pp. 171–179.
10. Riccardi A. Language-Specific Strategies in Simultaneous Interpreting, New Horizons: Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 1996. pp. 213–222.
11. Riccardi A. On the Evolution of Interpreting Strategies in Simultaneous Interpreting, 2005. Nr 50 (2), pp. 753–767.